
De revolutie van de kabouters

Willem Nanninga • Wilma Nanninga • Frank Nanninga

Wat een samenwerking!

Een Ai computer en vier mensen van vier generaties. Opa Willem Nanninga liet vijf hoofdstukken na van zijn boek over kabouters toen hij overleed. Wat te doen met zo'n erfenis? Te klein om uit te brengen, maar echt zonde om weg te leggen.

Dochter Wilma ging daarom, toen ze na 47 jaar bij De Telegraaf was uitgewerkt, verder met hoofdstuk zes en zeven en het laatste hoofdstuk veertien. En neef Frank zette zijn AI computer in. Je bent daarin gespecialiseerd of niet. De Ai computer van Frank vulde hoofdstukken acht, negen, tien, elf, twaalf en dertien, waar Wilma weer streng eindredactie over voerde. Want soms ging de computer wel erg ver, al bleef Wilma met grote ogen van verbazing achter. Jamilla, de 12-jarige dochter van Franks zus, was proeflezeres.

En dan waren er de illustraties. Daar ging het nog anders. Die nam Frank weer voor zijn rekening. Soms geïnspireerd door gesprekken met schilder Ramon Otting. Bedacht werd dat niemand Rien Poortvliet met zijn knusse kabouters nadoet. Frank koos voor een levensechte, fotografische stijl door hemzelf gecreëerd met AI. De kabouters van nu moesten gespierd zijn, atletisch. Geen sprookjesfiguren.

Het resultaat is een boek dat de cirkel rondmaakt: begonnen op de typemachine van opa Willem maar voltooid met de technologie van nu. Een project gedragen door vier generaties Nanninga, die heel blij zijn dat ze dit boek kunnen presenteren.

Wilma Nanninga

De kat en het kaboutermeisje

Duizenden kabouters renden door de Dorpsstraat. Een droom, dacht Wouter. Hij drukte zijn voorhoofd tegen de ruit. Het dubbele glas voelde kil en nat aan.

Wouter Westdijk was klaarwakker, maar hij kon zijn ogen niet geloven. Kabouters! Ze waren niet groter dan slanke, maar zeer flinke potloden.

Op de stoeprand vormden ze met hun ruggen tegen elkaar een dubbele rij. De ene helft keek naar de winkels en de bakkerij aan de overkant; de andere helft hield de woningen in de gaten. Door het raam van één van de huizen gluurde Wouter naar de vreemde bezoekers.

Zijn ledikant bevond zich onder het venster en dat van zijn broer Henk bij de trap. Henk sliep waarschijnlijk. Wouter had het dekbed opgevouwen en op het kussen gelegd. Daar stond hij op. Liggend in zijn bed kon hij alleen de verlichte wijzerplaat van de torenklok zien. Het liep tegen twaalf uur toen hij werd gewekt door trippelpasjes op de keien, alsof het knikkers hagelde.

De wezentjes bewogen nu niet. Het waren mannetjes, maar Wouter zag ook enkele vrouwtjes. De kerels hadden een baard en een puntmuts, zoals de stenen kabouter in de tuin van dokter Jansen. Maar dan slanker en atletischer. Een soort moderne kabouters. Het gezicht van de vrouwtjes was glad; ze droegen over een strakke broek of een legging een kort rood jurkje, een soort tuniek.

Kaboutermeisjes? In de verhaaltjes die zijn moeder aan zijn zusje voorlas, kwamen zij niet voor.

“Wat doe je?” hoorde hij achter zich.

Henk was wakker geworden.

“Kabouters!” zei Wouter, zonder zich om te draaien. “Een heel leger kabouters.”

“Hoe verzin je het?” zei Henk. “Je hebt misschien wel een nachtmerrie...”

“Ik zie ze. Dweren. Mannetjes en vrouwtjes...”

“Kabouters bestaan niet,” besliste Henk. Hij was twee jaar ouder dan Wouter en wist alles altijd beter. “Ik kom er mijn bed niet voor uit. Ga toch slapen!”

Voordat hij weer diep onder de dekens kroop, zei hij met een spottend lachje: “Zijn er ook elfjes bij? Zie je vleugeltjes? Je ziet ze vliegen, broertje. Je hebt gisteren zeker een spelletje met elfjes gedaan op je computer. Dat zit nog in je hoofd.”

Het was geen sprookje. De mini-mensjes waren echt, net zo echt als het hout van de vensterbank waarop Wouter zijn kin had gelegd.

Hij rilde, niet van angst, maar van kou - en hij trok de dikke wollen overgordijnen om zijn pyjama en klemde er zich aan vast om staande te blijven op het wankel kussen.

Moest hij zijn moeder wekken? Wouter zette de gedachte direct van zich af. Zij zou lampen aandoen of Anja uit bed halen. Het hele huis zou ineens tot leven komen. Wanneer de kabouters iets kwaads in de zin hadden, was het onverstandig hun aandacht te trekken.

Wouters vader was niet thuis. Vader Westdijk was kapitein op een vrachtschip in de wilde vaart. Dat betekent dat zijn schip door iedereen kan worden gehuurd. Hij zwalkte met allerlei lading over de wereldzeeën. Gisteren kwam er nog een prentbriefkaart uit Rio de Janeiro. Wouter had op internet opgezocht waar die plaats lag. Helemaal in Brazilië.

“Voor de kinderen Westdijk!” schreef vader naast het adres, plus één zinnetje: “Zullen jullie lief voor mama zijn?”

Een overbodige vraag, vond Wouter. Hij deed alles voor zijn moeder. Wouter was de middelste van de kinderen Westdijk, maar voelde zich vaak de oudste. Meestal ging hij ook later naar bed dan zijn broer. Na het televisienieuws van acht uur zat hij dan te knikkebollen. Hij vocht tegen de slaap maar bleef om zijn moeder gezelschap te houden. Die avond was hij pas om een uur of tien naar boven gegaan. Zijn moeder keek toen nog naar een of andere Netflix-serie.

De klok wees nu kwart over twaalf. De volle maan hing als een gele luchtballon boven de torenspits van de kerk. Er heerste een diepe stilte. De kabouters verroerden zich niet. Ze keken star en streng voor zich uit. In het licht van de lantaarnpalen en de schelle, flikkerende letters van de speelgoedwinkel ontdekte Wouter dat de meeste mannetjes iets in hun hand hielden, een lange, glanzende stok of een staf; de meisjes droegen een zak op de rug.

Hoeveel waren er? Werkelijk duizenden. Wouter telde al meer dan honderd kabouters in het stukje straat dat hij kon overzien. En wat wilden ze?

Het was nutteloos naar de andere kant van de zolder te lopen om in de tuin te kijken. In het donker was niets te zien. Hij bleef liever hier op zijn post, op het wiebelende kussen, in het dikke gordijn gewikkeld, met alleen zijn hoofd boven de vensterbank.

Hij schrok van een vreemd geluid. Het duurde korter dan een seconde - maar het was fel en doordringend, een fluittoon. Daar hadden de kabouters op de stoeprand blijkbaar op gewacht.

Ze kwamen in beweging. De dubbele haag splitste zich in twee lijnen die langzaam uit elkaar liepen. Een rij kwam op de huizen af en verdween uit Wouters gezichtsveld, maar de ruggen die naar de overkant deinden kon hij goed volgen.

Oorlog om Groenkant

De ochtend na de bezetting hing er een gespannen sfeer over Groenkant. De mist die vanuit het bos over het dorp trok, maakte het tafereel nog onwerkelijker. Kabouters liepen af en aan tussen de huizen, terwijl de dorpsbewoners onzeker naar buiten gluurden.

In het huis van de familie Westdijk was iedereen vroeg wakker. Moeder Westdijk maakte het ontbijt terwijl de kabouters die bij hen logeerden hun eigen miniatuurontbijt nuttigden, zittend aan de rand van de tafel. Wouter zat met kaboutermeisje Marija bij het raam en keek naar buiten. Zij knabbelde op iets wat eruitzag als een volkorenkoekje. Hij prikte in een boterham met hagelslag, maar had eigenlijk geen honger.

“Er gebeurt iets,” zei hij plotseling. “Kijk daar, bij de rivieroever.” Aan de overkant van de Waas waren militaire voertuigen gearriveerd. Soldaten in camouflagepakken sprongen eruit en begonnen apparatuur op te stellen. Verrekijkers werden gericht op Groenkant.

“Het leger,” fluisterde Henk, die naast Wouter was komen staan. Hij gluurde naar kaboutermeisje Marija. “Ze gaan ons bevrijden. Maar ZIJ gaat niet terug naar het bos. Ik wil Marija houden in de vogelkooi stoppen en beschermen.” “Je moet zeggen: de militairen gaan aanvallen,” zei Wouter somber. “Zo zie ik het.” Wouter negeerde wat zijn oudere broer over Marija had gezegd. Dat hele verliefde gedoe was van later zorg.

Opperkabouter Barend kwam binnenlopen, zijn gezicht op onweer. “De mensen bereiden een aanval voor,” meldde hij. “We hebben kabouters op de daken gezet om de situatie te observeren. Het ziet er niet goed uit. De vogels zijn gealarmeerd. Zij vliegen nu naar de mensenactie toe en rapporteren straks. Het ziet er niet goed uit,” zei hij nog een keer.

“Maar jullie willen toch geen oorlog?” vroeg moeder Westdijk geschrokken. “Dat kunnen jullie toch niet winnen.” De gespierde kabouters op de tafelrand luisterden naar hun leider.

“We willen vrede,” antwoordde Barend. “Maar we moeten ook ons bos beschermen. Dat bomen omhakken moet nu stoppen. En, eerlijk gezegd, hadden we ook wel op weerstand gerekend. Dus deze actie is niet echt verbazingwekkend.” De kabouters op de tafelrand hadden hun speren klaar. Ze knikten instemmend. De kabouters gehoorzaamden Barend, en wachtten nu op een bevel van Dirk.

Marija sprong op van haar plaats. “We moeten met die soldaten praten! Laat me naar de overkant gaan. Met Wouter misschien, om te onderhandelen?” “Te gevaarlijk,” zei kabouter Barend beslist. “Ze zullen niet luisteren. De televisie, het internet, het is allemaal verkeerd voorgesteld. En daarna ging de lawine van fout nieuws over alle mensen heen.”

Kabouter Barend was als enige ’s nachts op de hoogte gesteld van wat er op de tv was gebeurd. Een specht was naar het huis van de Westdijks gevlogen en gelukkig was kabouter Barend nog wakker geweest. Hij had alles gehoord ook over de persconferentie van de minister van Justitie.

Op dat moment ging de telefoon. Verbaasd keek iedereen op.

“De telefoon werkt weer!” riep moeder Westdijk. Ze pakte de mobiel die voor haar lag. “Hallo? Ja... ja, hij is hier.” Ze gaf de mobiel aan Wouter. “Het is Hein Halberstad.”

Wouter luisterde aandachtig naar wat de verslaggever te vertellen had. Zijn gezicht werd steeds ernstiger.

“De minister van Defensie heeft een ultimatum gesteld,” zei hij toen hij ophing. “De kabouters moeten zich overgeven voor twaalf uur vanmiddag, anders komen de militairen met geweld het dorp binnen.”

“Dat is al over drie uur,” zei Henk, op de klok kijkend.

“We moeten iets doen,” drong Marija aan. “Kan jouw vader niet helpen?”

Ze keek naar Wouter. “Hij is toch een soort diplomaat?”

“Hij is in het buitenland,” antwoordde Wouter. “En hij is bepaald geen diplomaat. Hij vaart. Maar misschien...” Hij dacht diep na. “Misschien kunnen we een brief schrijven, namens de inwoners van Groenkant. Dat we niet bevrijd hoeven te worden. Dat de kabouters ons geen kwaad doen.”

“Ja!” riep Henk omdat hij meende een sprankje hoop bij Marija te hebben gezien. “We verzamelen handtekeningen van iedereen in het dorp!”

Opperkabouter Barend knikte, ook al zette hij vraagtekens bij het plan.

“Ok. Maar we moeten snel zijn.”

Terwijl Wouter en Henk langs de huizen gingen om handtekeningen te verzamelen, ontving Hein Halberstad een speciale opdracht van zijn redactie. Hij moest de spanning aan beide kanten van de rivier in beeld brengen. Met zijn cameraman trok hij naar de brug, waar nu een groep atletische kabouters de wacht hield.

“Zoals u kunt zien,” sprak Hein in de camera, “is de spanning voelbaar. Aan de overkant verzamelen militairen zich, terwijl de kabouters hier de toegang tot Groenkant bewaken.”

De camera zoomde in op de barricades die de kabouters hadden opgeworpen. Het waren indrukwekkende constructies, gemaakt van takken, stenen en zelfs enkele omgekeerde komkommerwagens. Ze gaven de kabouters beschutting, de mensen staken er ver bovenuit. Boven de barricaden vlogen parkieten. Zij hebben de scherpste snabels van de vogels en waren ingezet in de voorste linies.

Aan de overkant van de rivier hield een kolonel een verrekijker voor zijn ogen. “Belachelijk,” mompelde hij. “We worden tegengehouden door sprookjesfiguren. En daarboven vliegen vogels. Die zijn, geloof ik, ook ingezet.”

“Wat zijn uw orders, kolonel?” vroeg een jonge soldaat naast hem. “We wachten tot twaalf uur,” antwoordde de kolonel. “Als er geen verandering is, steken we dan over. Het ministerie wil dat we zo min mogelijk geweld gebruiken. Deze... wezens moeten gewoon terugkeren naar hun bos.” In het bos zelf waren de kabouters ook druk bezig met voorbereidingen voor een eventuele strijd. Ze maakten honderden speren en de meisjes vulden hun rugzakken met kruiden, zalfjes en poeders. De oudere kabouters, die al vele winters hadden meegemaakt, gaven instructies aan de jongeren. Ondertussen verzorgden de duiven de communicatie.

“Denk eraan,” zei een oude kabouter met een modern gekapte witte baard, “we brengen de mensen alleen in slaap als het echt niet anders kan. We zijn geen oorlogszuchtige wezens. De parkieten zijn de eerste afschrikking.” Terug in Groenkant hadden Wouter en Henk bijna honderd handtekeningen verzameld. De inwoners die ze hadden benaderd, steunden het idee dat de kabouters vreedzaam waren en dat militair ingrijpen onnodig was. Zelfs de drie eerder in slaap gebrachte Groenkanter waren op de hand van de kabouters. Ze geloofden nu in de goede bedoelingen van de kleine mensen en steunden hen van harte.

“Wat nu?” vroeg Henk, toen ze terugkwamen bij hun huis. “Nu moeten we dit naar de overkant brengen,” zei Wouter beslist. “En ik weet hoe.”

Hij haalde de roeiboot tevoorschijn die in het schuurtje lag. “Hiermee kunnen we oversteken. De brug is misschien bewaakt, maar over het water kunnen we bij de militairen komen.”

“Is dat niet gevaarlijk?” vroeg moeder Westdijk als een echte moeder.



De kaboutermeisjes en hun zalfjes

Terwijl de onderhandelingen over de nieuwe spoorlijn bijna ten einde waren, groeide de interesse in de kaboutermedicijnen. Het was Marija die als eerste het idee opperde om de mensen meer te leren over de genezende kruiden die de kabouters al eeuwenlang gebruikten.

“Julie hebben ziekenhuizen en pillen,” legde ze uit tijdens het ontbijt. “Wij hebben de natuur en haar krachten. Misschien kunnen we van elkaar leren.” “Dat lijkt me geweldig,” zei moeder Westdijk enthousiast. “Ik heb gezien hoe snel die zalf de wond kan genezen. Het duurt maar een paar uur voor er niks meer te zien is.”

“En houthakker Hans is ook bijna beter,” voegde Henk toe. Hij had zijn geflirt met Marija niet opgegeven, en knikte instemmend bij alles wat ze zei.

“We kunnen een workshop organiseren,” stelde Wouter voor. “Waar de kaboutermeisjes kunnen laten zien hoe ze hun medicijnen maken.”

“Waarom alleen de meisjes?” vroeg Henk.

Marija lachte. “Bij ons zijn het vooral de meisjes die de geneeskunst beoefenen. De jongens zijn meer van het bouwen en... nou ja, vechten als het moet. Niet zo anders dan bij jullie mensen, toch?”

Moeder Westdijk glimlachte. “Sommige dingen...”

Nog diezelfde middag werd er een bijeenkomst georganiseerd in de tuin van dokter Jansen. De arts had direct enthousiast gereageerd. Hij wilde best meer weten over de kaboutermedicijnen.

“Als deze zalfjes werkelijk zo effectief zijn, dan zou dat een nieuwtje in onze geneeskunde kunnen betekenen,” zei hij. “Natuurlijk ben ik geïnteresseerd.” Een tiental kaboutermeisjes, met Marija als woordvoerder, had op tafels kleine werktafels gezet waarop ze hun kruiden en potten hadden uitgesteld. Rondom stonden belangstellenden uit het dorp.

“Dit is mosbloem,” legde Marija uit, terwijl ze een minuscule paars bloempje omhooghield. “Het groeit alleen in de schaduw van oude eiken. We gebruiken het voor de gele zalf die wonden snel doet genezen.”

“En dit,” voegde een ander kaboutermeisje toe, “is de schors van de zilverberk. Die vermalen we tot poeder en mengen we met honing tegen keelpijn.” Dokter Jansen noteerde wat de kaboutermeisjes vertelden, zijn nieuwsgierigheid was gewekt.

“Hoe weten jullie welke planten geneeskrachtig zijn?” vroeg hij. “Of giftig. Hebben jullie dat ergens geleerd?”

“Onze kennis wordt van generatie op generatie doorgegeven,” antwoordde Marija. “De oudere kaboutermeisjes leren het aan de jongere. En soms ontdekken we nieuwe eigenschappen door te experimenteren.”

Een van de dorpskinderen, een klein meisje met vlechten, stak haar hand op. “Mag ik ook leren hoe je zo’n zalfje maakt?”

Marija keek haar vriendelijk aan. “Natuurlijk. Kom maar naast me staan.” Het meisje stapte voorzichtig dichterbij, haar ogen groot van opwindning. Onder Marija’s leiding begon ze voorzichtig kruiden te vermalen in een miniatuurvijzel.



Hoofdstuk 13

De criminelen willen Pip

In een luxe kantoor op de bovenste verdieping van een glimmend glazen gebouw in de stad vergaderde de directeur van Farmaplex, Victor Zonderland, met zijn hoofd onderzoek, doctor Petra Zwart. Het gebouw stond op ruime afstand van Groenkant. Victor zat achter zijn enorme bureau van donker hout, zijn vingers gevouwen onder zijn kin. Zijn grijzende haar was perfect gekapt, en zijn dure pak verried dat hij gewend was aan het beste van alles. “Heb je de beelden gezien van die workshop in Groenkant?” vroeg hij aan Petra. “Die kleine wezens en hun medicijnen?”

Petra knikte. Ze was een slanke vrouw van middelbare leeftijd met kortgeknipt haar en een scherpe blik achter haar stijlvolle bril. “De resultaten zijn opmerkelijk. Die houthakker die binnen dagen genas van ernstige verwondingen. Het lijkt ongelooflijk...”

Victor lachte kort. “Ongelooflijk heeft niets met wetenschap te maken, Petra. Die kaboutermedicijnen bevatten actieve stoffen die we nog niet kennen. Stoffen die geld waard kunnen zijn.”

Hij drukte op een knop van zijn intercom. “Laat Maarten en zijn team binnenkomen. Ik wil ze aan Petra voorstellen.”

Enkele ogenblikken later stapte een groep van vier mannen de kamer binnen.

Hun leider, Maarten de Vos, was een gespierde man met een stoppelbaard en harde ogen. Hij en zijn mannen droegen nette pakken, maar hun houding en de manier waarop ze om zich heen keken, verraadde dat ze normaal geen besprekingen voerden op kantoor. Petra Zwart vond het maar raar allemaal. Victor had deze mannen opeens tevoorschijn getoverd.

“Meneer Zonderland,” groette Maarten met een knikje. “Dag mevrouw.” Er werden handen geschud. Toen: “We hebben de informatie verzameld die u vroeg, meneer Zonderland.”

Victor wees naar de stoelen rondom de vergadertafel. “Ga zitten.” Maarten opende een laptop en begon een presentatie. Op het scherm verschenen foto’s van de kabouter-workshop in Groenkant. Er waren close-ups van verschillende kaboutermeisjes die kruiden mengden en zalfjes bereidden. “Dit zijn de beelden die we hebben verzameld,” legde Maarten uit. “Maar we hebben ons gefocust op dit specifieke kaboutermeisje.” Hij zoomde in op een foto van Pip in haar groene tuniek. “Zij lijkt de meeste kennis te hebben over hun medicijnen, vooral het slaapserum dat zoveel aandacht heeft getrokken. Al waren daar tijdens de workshops geen demonstraties van.”

“Het slaapserum,” herhaalde Victor peinzend. “Dat is waar we naar op zoek zijn. Een natuurlijk middel dat mensen direct in slaap brengt, zonder bijwerkingen. Weet je wat dat waard is op de markt?”

“Miljoenen,” peinsde Petra. “Misschien miljarden als het echt zo effectief is als we hebben gezien bij die politieagenten en die verslaggever. Wil die Pip daar over vertellen? Dat zou geweldig zijn. Een grote kans voor onze industrie.” Victor keek naar het plafond en ging er niet op in.

In de koffiepauze stelde Petra haar baas dan maar direct de vraag omdat het haar dwars zat. “Maar waar heb jij, Victor, Maarten en zijn mannen gevonden? En wat doen zij precies? En hoe weet je dat kaboutermeisje Pip tegen ons over het slaapserum wil vertellen? Hebben Maarten en zijn mannen dat gevraagd?”

Victor ging er weer niet op in. Tegen Maarten: “Denk aan de mogelijkheden voor... alternatieve toepassingen.”

“Je bedoelt recreatief gebruik,” vulde Maarten grijnzend aan. “... Het verslavend vermogen...”

“Laten we het eerst maar zuiver zakelijk houden,” zei Victor zijn steeds meer fronsende hoofd onderzoek weer aankijkend, “We zoeken gewoon een nieuw product voor onze farmaceutische lijn. Hoe staan we ervoor met het identificeren van de ingrediënten?”

Petra schudde haar hoofd. “Dat leidt tot vrijwel niets. We hebben monsters geanalyseerd van de zalfjes die bij die workshop zijn uitgedeeld, maar de resultaten zijn verwarrend. We herkennen sommige componenten – valeriaan, kamille, enkele zeldzame paddenstoelextracten – maar er zijn verbindingen die we niet kunnen identificeren. Het is alsof er iets ontbreekt in ons begrip van hoe deze stoffen samenwerken. Wat er in het slaapserum zit, weten we al helemaal niet. Zoals gezegd hebben we daar geen info over. En dat medicijn lijkt het meest interessant. En interesseert jou ook het meest.”

“Daarom heb ik besloten dat we de bron nodig hebben,” zei Victor. Hij wees naar de foto van Pip. “Dit kaboutermeisje. Zij kent het volledige recept. Jij wilt haar toch ook graag met haar babbelen, Petra?”

Maarten schraapte zijn keel. “We hebben haar bewegingspatronen bestudeerd. Ze verzamelt elke ochtend vroeg en avond laat kruiden in het noordelijke deel van het bos. Meestal alleen, soms met een paar vogels in de buurt. Het zou... niet moeilijk moeten zijn om haar in de vroege ochtend mee te nemen voor een gesprek.”

“Een gesprek?” Petra, die het allemaal steeds vreemder vond worden, fronste opnieuw. “U bedoelt een ontvoering. Het kaboutermeisje weet nog van niets?”